

Андрій Палюх

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального права і процесу

ПРОЦЕСУАЛЬНЕ КЕРІВНИЦТВО ЯК ОСНОВА ДОКАЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

© Палюх А., 2017

Досліджено суть та зміст процесуального керівництва як основи діяльності прокурора на стадії досудового розслідування під час здійснення доказової діяльності. Здійснення прокурором діяльності щодо забезпечення швидкості, повноти і неупередженості досудового розслідування немислиме без використання повноважень із керівництва розслідуванням, яке полягає у тому, що прокурор організовує і контролює діяльність слідчого з доказування у кримінальному провадженні.

Ключові слова: прокурор; процесуальне керівництво; доказування; досудове розслідування; кримінальне провадження.

Андрей Палюх

ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ РУКОВОДСТВО КАК ОСНОВА ДОКАЗАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОКУРОРА В ДОСУДЕБНОМ РАССЛЕДОВАНИИ

Исследованы суть и содержание процессуального руководства как основы деятельности прокурора на стадии предварительного расследования при осуществлении доказательственной деятельности. Осуществление прокурором деятельности по обеспечению скорости, полноты и беспристрастности досудебного расследования немислимо без использования полномочий по руководству расследованием, которое заключается в том, что прокурор организует и контролирует деятельность следователя по доказыванию в уголовном производстве.

Ключевые слова: прокурор; процессуальное руководство; доказывание; досудебное расследование; уголовное производство.

Andriy Palyukh

Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University,
Department of Criminal Law and Procedure
PhD

PROCEDURAL MANAGEMENT AS A BASIS FOR THE PROSECUTOR'S EVIDENTIARY ACTIVITY IN THE PRE-TRIAL INVESTIGATION

The article investigates the nature and content of procedural management as the basis of the prosecutor under preliminary investigation in the exercise of evidential activity. Making prosecutor activities to ensure the speed, comprehensiveness and impartiality of pretrial

investigation unthinkable without him authority to guide the investigation, which is that the prosecutor organizes and supervises the activities of the investigator with evidence in criminal proceedings.

Key words: attorney; procedural guidance; proving; pre-trial investigation; criminal proceedings.

Постановка проблеми. Процеси тектонічних змін кримінальної юстиції в Україні торкнулися усіх її ключових складових. Однією з новел, запроваджених чинним КПК України, довкола якої одразу розгорнулася жвава дискусія на сторінках фахових видань під час профільних наукових та науково-практичних конференцій, став інститут нагляду прокурором за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Наріжним каменем цієї дискусії є питання діяльності прокурора з процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

Аналіз дослідження проблеми. Проблема визначення поняття, змісту та сутності діяльності прокурора у кримінальному провадженні приділяли увагу у своїх роботах С. А. Альперт, В. Г. Даєв, П. С. Елькінд, В. С. Зеленецький, О. М. Ларін, О. Р. Михайленко, О. Я. Мотовіловкер, В. Т. Нор, М. М. Полянський, І. В. Рогатюк, В. М. Савицький, В. А. Стрёмовський, М. С. Строгович, Р. Р. Тарганюк, М. Б. Уліщенко, Ф. Н. Фаткуллін, І. Я. Фойницький, В. М. Юрчишин та ін. Однак сформовані ними до набуття чинності КПК України 2012 року та Закону України “Про прокуратуру” від 14.10.2014 р. положення доктрини прокурорського нагляду підпадають уточненню з урахуванням змісту цих нормативно-правових актів та практики їх застосування. У цьому напрямку вже є напрацювання В. М. Бабкової, І. В. Гловюк, І. М. Козьякова, В. І. Малюги, М. В. Руденка, О. Ю. Татарова, О. М. Толочка, М. В. Черноуська із загальних питань правової природи прокурорського нагляду у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, його співвідношення з функцією кримінального переслідування та підтримання державного обвинувачення.

Проте у працях цих та інших науковців, виданих за останні три роки, питання участі прокурора у доказуванні під час досудового розслідування залишається недостатньо розкритим, хоча воно є однією із основних складових кримінального провадження, і прокурор як процесуальний керівник не може залишатися осторонь його на досудовому розслідуванні.

Мета роботи – дослідити процесуальне керівництво як основу доказової діяльності прокурора під час досудового розслідування.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок ґрунтовного вивчення Конституції України, КПК України та Закону України “Про прокуратуру” виникає питання про те, що становить собою прокурорський нагляд у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, і як визначити реальність оптимізації законодавчого врегулювання положення прокурора під час досудового розслідування.

Як правильно вказує О. Толочко, важливий аспект процесуальної діяльності прокурора пов’язаний із такими його повноваженнями, як процесуальне керівництво досудовим розслідуванням кримінальних правопорушень відповідними слідчими підрозділами [1, с. 78].

У теорії кримінального процесу наглядову діяльність прокурора на досудовому розслідуванні описують як спостереження за тим, щоб піднаглядні органи та посадові особи виконували покладені на них обов’язки й дотримувалися нормативно визначених правил, а у разі порушення останніх передбачене своєчасне застосування заходів прокурорського реагування для відновлення законності із притягненням винних до відповідальності [2, с. 186–194; 3, с. 62–64; 4, с. 526–527].

Безумовно, погоджуючись з тим, що прокурор на стадії досудового розслідування є гарантом законності, забезпечення прав і законних інтересів учасників процесу, і не применшуючи значення прокурорського нагляду за виконанням законів органами досудового розслідування, визнаємо, що

діяльність прокурора на досудовому розслідуванні неправильно було б звести тільки до контролю за дотриманням процесуальних правил провадження у кримінальному провадженні. Здійснюючи нагляд за додержанням законів під час розслідування кримінальних правопорушень, прокурор, очевидно, повинен стежити і за виконанням вимог закону про швидке, повне й неупереджене розслідування кримінальних правопорушень, і скеровувати діяльність, яку здійснює слідчий. Без виконання завдання швидкого, повного і неупередженого дослідження обставин кримінального правопорушення неможливо встановити особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, притягти її до відповідальності та усунути у конкретному кримінальному провадженні можливість притягнення до відповідальності невинуватого. Як правильно вказує М. В. Черноусько, рушійною силою перетворень змісту прокурорського нагляду у кримінальному провадженні є розуміння необхідності виходу на перший план обов'язку держави гарантувати реалізацію засад кримінального провадження за допомогою задіяння усіх можливих механізмів, і якщо для належного забезпечення прав людини та громадянина необхідним є зміцнення наглядових позицій прокурора “на шкоду” обсягу процесуальної самостійності уповноважених на проведення розслідування осіб, то це, безперечно, має бути мінімальною жертвою заради налагодження системи кримінальної юстиції, яка понад усе ставить інтереси учасників кримінального провадження [5, с. 465–466]. Однак визначення у ч. 2 ст. 36 КПК України процесуального керівництва досудовим розслідуванням як по суті єдиної форми прокурорського нагляду у кримінальному провадженні та співвіднесення між собою повноважень прокурора, перелічених у ній, з практикою їх застосування приводить деяких науковців до постановки під сумнів обґрунтованості такої новації. Основними підставами для критики є:

- невідповідність положень ч. 2 ст. 36 КПК України Конституції України, у якій немає прямих вказівок на процесуальне керівництво прокурором досудовим розслідуванням [6];
- етимологічна несумісність термінів “нагляд” та “керівництво” [7, с. 20];
- функціональна невідповідність із позицій теорії управління нагляду та керівництва [8, с. 69].

Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, як слушно зауважують М. В. Черноусько та О. М. Толочко, є формою реалізації наглядової діяльності прокурора у кримінальному провадженні [9, с. 60; 5, с. 465]. Тому говорити про неконституційність повноважень прокурора у кримінальному провадженні підстав немає. Галузевий закон, хоча доволі є не звичним для традиції теорії прокурорського нагляду, лише розкриває сутність нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання, досудове слідство. Що стосується етимологічної несумісності, функціональної невідповідності нагляду та керівництва, то ці зауваження ми відкидаємо, з огляду на те, що у сучасній лінгвістиці переконливо доведено, що мова як функціональна система на всіх своїх рівнях вирізняється високим ступенем варіювання мовних одиниць незалежно від їх складності і це є не тільки істотною ознакою мовної системи, а й одним із важливих джерел постійних її перетворень [10, с. 1, 11]. Ще у 1907 р. О. М. Філіпов у своїй праці “Підручник з історії російського права” писав, що яке б юридичне поняття ми не взяли з історії – чи то поняття верховної влади, державної території або народу, поняття злочину або покарання, сім'ї чи власності, врешті, поняття установи, що виконує разом із іншими або окремо будь-які функції у державі тощо – кожне з них пережило упродовж століть багато змін, перш ніж постало перед нами у тому розвиненому та розчленованому образі, у якому воно присутнє у сучасних юридичних теоріях та законодавстві різних держав [12, с. 4]. Термін “процесуальне керівництво” як ключовий денотат “нагляду прокурора під час досудового розслідування” наповнює його новим значенням, яке не дисонує із підпорядкуванням, – загальновизнаною складовою відносин прокурора зі слідчим, керівником органу досудового розслідування, оперативним підрозділом. Своєю чергою, відносини підпорядкування є невід'ємною складовою будь-якої системи управління. Під час досудового розслідування його рушійними компонентами є прокурор та слідчий. Слідчий, відповідно до ч. 4 ст. 40 КПК України, зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються у письмовій формі. Невиконання слідчим законних вказівок та доручень прокурора, наданих у порядку, передбаченому КПК України, тягне за собою передбачену законом відповідальність.

Так, оцінюючи роль прокурора на досудовому розслідуванні, більшість опитаних працівників прокуратури – 61,7 % висловилися про те, що вони повинні здійснювати тільки нагляд за законністю досудового розслідування, 33,3 % вважають, що повинні здійснювати процесуальне керівництво діяльністю слідчого, 5 % – інше. Водночас більшість працівників прокуратури наполягають на збереженні таких повноважень, як право давати слідчому доручення та вказівки про напрям і доповнення розслідування, – 91,7 %, особисто проводити слідчі (розшукові) дії – 75 %, брати участь у провадженні слідчих (розшукових) дій – 83,3 %, – але ж це, по суті, повноваження з керівництва.

Показовими є і результати опитування слідчих: 72 % однозначно висловилися про те, що прокурор повинен здійснювати тільки нагляд за законністю досудового розслідування, 24 %, – що прокурор повинен здійснювати процесуальне керівництво діяльністю слідчого.

У процесі опитування було встановлено, що 66 % слідчих обговорюють із прокурором питання про те, які слідчі версії потрібно перевірити у справі, 52 % опитаних вказали, що доволі часто обговорюють із прокурором наявність підстав для проведення певної слідчої (розшукової) дії. Усе це свідчить про те, що, по суті, слідчі чекають від прокурора саме керівництва.

Отже, нагляд і керівництво не потрібно розглядати як різні, й тим більше як несумісні види діяльності. Процесуальне керівництво – це метод чи спосіб здійснення прокурорського нагляду. Такий погляд на поняття процесуального керівництва поділяють багато процесуалістів [13, с. 130; 14, с. 41; 15, с. 91; 16, с. 3; 17, с. 195–197; 1, с. 77–85]. Зокрема, О. Толочко обґрунтовує міркування про те, що процесуальне керівництво прокурором за діяльністю органів досудового провадження є способом забезпечення законності їхньої діяльності та ефективною процесуальною формою реалізації його конституційної наглядової функції [1, с. 80].

Слідчий, відповідно до ч. 2 ст. 40 КПК України, уповноважений здійснювати досудове розслідування. Загально визнаним є розкриття змісту розслідування злочинів як різновид кримінальної процесуальної діяльності через доказування у кримінальному провадженні [18, с. 19; 19, с. 333]. Доказування у кримінальному процесі, як зазначають В. К. Лисиченко та Р. М. Шехавцов, традиційно тлумачиться у двох аспектах:

– як сукупність взаємопов'язаних процесуальних дій, що чітко здійснюються у встановленому законом порядку, спрямованих на збирання, перевірку, оцінку доказів та використання їх з метою достовірного встановлення обставин кримінальної справи;

– як різновид процесу пізнання, розумова діяльність, що відбувається відповідно до законів логіки у певних логічних формах з метою встановлення істини про обставини події злочину і причетних до неї осіб, та обґрунтування процесуальних рішень, що приймаються під час кримінального провадження [20, с. 49].

Здійснення прокурором діяльності щодо забезпечення швидкості, повноти і неупередженості досудового розслідування немислиме без використання ним повноважень із керівництва розслідуванням, яке полягає у тому, що прокурор організовує і контролює діяльність слідчого для встановлення всіх обставин вчиненого кримінального правопорушення відповідно до того, як воно насправді було вчинене, звертаючи увагу на усі без винятку елементи предмета доказування (ст. 91 КПК України).

Тому складно погодитися з А. І. Долговою, яка стверджує, що прокурор повинен втручатися у діяльність із розслідування тільки у зв'язку з порушенням закону і судити про все тільки з точки зору законності, але не доцільності [21, с. 54; 22, с. 87].

Гадаємо, таке визначення ролі прокурора не здатне підвищити ефективність прокурорського нагляду, так само, як і якість розслідування. Тож практика вимагає належної організації прокурорського нагляду і високої його ефективності.

З цією метою наказ Генеральної прокуратури від 19.12.2012 р. № 4-гн “Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні” орієнтує прокурора на активну діяльність: керівникам органів прокуратури виїжджати на місце події за фактами кримінальних правопорушень, передбачених пунктом 2.6 цього наказу, забезпечуючи якісне проведення огляду, організацію невідкладних першочергових слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових)

дій. Згідно з наказом, прокурор повинен своєчасно вживати заходів для усунення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, відшкодування завданої ним шкоди фізичним та юридичним особам, державним і комунальним інтересам, розшуку майна, яке стало предметом злочинного посягання [23].

Значення діяльності прокурора щодо забезпечення виконання вимог закону про швидкість, повноту та неупередженість розслідування наочно ілюструють результати вивчення практики.

Так, вивчення кримінальних проваджень, відібраних за ознакою участі (або неучасті) прокурора у керівництві розслідуванням, показало, що 72 % становили провадження зі слідчими помилками (тобто такі, у яких прокурором чи судом робилась вказівка на істотне порушення кримінального процесуального закону або неправильне застосування кримінального закону; провадження, де скасовувались рішення про зупинення чи закриття кримінального провадження; провадження з виправдувальними вироками), причому у структурі усіх слідчих помилок 24,3 % припадає на недоведеність участі обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення¹.

Для порівняння звернемось до результатів Аналізу стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції за даними судової статистики Верховного Суду України.

Виправдувальні чи обвинувальні вироки у справах публічного обвинувачення місцеві та апеляційні загальні суди, як суди першої інстанції, постановили стосовно: у 2012 році – 161,4 тис. осіб, з них виправдувальних – 437 осіб; їх питома вага від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки, становила 0,2 % [24]; у 2013 році – 135,8 тис. осіб, з них виправдувальних – 857 осіб, їх питома вага від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки, становила 0,6 % [25]; у 2014 році – 103,6 тис. осіб, з них виправдувальних – 778 осіб, їх питома вага від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки, становила 0,75 % [26]; у 2015 році – 96 тис. осіб, з них виправдувальних – 885 осіб, їх питома вага від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки, становила 0,92 % [27].

Найчастіше підставами для скасування вироків в апеляційному порядку були істотні порушення вимог кримінально-процесуального закону (ст. 412 КПК 2012 р., ст. 370 КПК 1960 р.) – стосовно: у 2012 році – 4,1 тис. осіб, або 42 %, у 2013 році – 3,7 тис. осіб, або 39,9 %, у 2014 році – 2,5 тис. осіб або 40,6 %, у 2015 році – 3,2 тис. осіб, або 51,3 % від кількості тих, щодо яких вироки скасовано, із них:

– порушення права обвинуваченого на захист (п. 4 ч. 2 ст. 412 КПК 2012 р. та п. 3 ч. 2 ст. 370 КПК 1960 р.) – стосовно: у 2012 році – 564 осіб, або 5,8 %, у 2013 році – 537 осіб, або 5,8 %, у 2014 році – 259 осіб, або 10,3 %, у 2015 році – 118 осіб, або 3,7 %;

– однобічність або неповнота дізнання, досудового чи судового слідства (ст. 368 КПК 1960 р.) стосовно: у 2012 році – 2,5 тис. осіб, або 25,8 %, у 2013 році – 2,3 тис. осіб, або 25,2 %, у 2014 році – 893 осіб, або 35,7 %, у 2015 році – 266 осіб, або 8,3 %.

Із поверненням справи публічного обвинувачення на додаткове розслідування через неповноту досудового слідства (ч. 1 ст. 374 КПК 1960 р.) за апеляціями скасовано вироки стосовно: у 2012 році – 1,8 тис. осіб, або 18,7 % [24], у 2013 році – 1,5 тис. осіб, або 20,7 % [25], у 2014 році – 670 осіб, або 6,4 % [26], у 2015 році – не подана інформація про кількість осіб, щодо яких вироки скасовано [27].

Як бачимо, чинний КПК України не містить такої підстави скасування судового рішення, як однобічність або неповнота дізнання, досудового слідства, тому статистичні дані сьогодні за цим параметром і не ведуться. Також потрібно відзначити зростання питомої ваги постановлених виправдувальних вироків, що теж може свідчити про недоліки під час досудового розслідування.

Проте такі помилки слідчого чи прокурора щодо однобічності і неповноти досудового розслідування становлять доволі вагомий відсоток. Наведені дані переконують, що неповнота слідства була і, як це не прикро визнати, є найпоширенішим його недоліком, який, своєю чергою, нерідко призводить до помилок в оцінці доказів і до неправильного застосування кримінального закону, прийняття незаконних та необґрунтованих рішень з приводу кримінального провадження.

¹ Усього було вивчено 200 кримінальних проваджень.

Так, тільки у 51,4 % вивчених кримінальних проваджень зі слідчими помилками прокурори вживали заходів для усунення недоліків під час провадження слідства. Як наслідок – у 24,3 % випадків винесено виправдувальні вироки.

Про недостатню активність прокурора у керівництві розслідуванням свідчить той факт, що хоча здебільшого заходи щодо виправлення слідчих помилок прокурори вживали на досудовому розслідуванні лише у 12,5 % проваджень, такі заходи вживалися безпосередньо у процесі розслідування, а у 20,5 % – скасуванні постанов про зупинення та закриття кримінальних проваджень.

Безумовно, швидкість, повнота і неупередженість розслідування, а також дотримання прав підозрюваного не можуть бути забезпечені прокурором, якщо останній обмежується перевіркою кримінальних проваджень лише під час надходження їх з підсумковими процесуальними актами. Практика вимагає від прокурора уваги до якості слідства вже під час розслідування, орієнтує прокурора на активне керівництво доказовою діяльністю з кримінального провадження.

Поряд із цим прокурор може включитися у процес доказування по кримінальному провадженню самостійно, починаючи досудове розслідування за наявності підстав, передбачених КПК України, беручи участь у проведенні слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, а за необхідності – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії у порядку, визначеному КПК України, доручаючи проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій слідчому, органу досудового розслідування, а також слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам, приймаючи процесуальні рішення у випадках, передбачених КПК України, зокрема щодо закриття кримінального провадження та продовження строків досудового розслідування за наявності підстав, передбачених законом, повідомляючи особі про підозру, самостійно подаючи слідчому судді клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій у випадках, передбачених КПК України, самостійно складаючи обвинувальний акт чи клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру (п. п. 1, 4, 5, 9, 10, 13 ч. 2 ст. 36 КПК України), визначаючи, які саме результати негласних слідчих (розшукових) дій використовувати у доказуванні (ч. 4 ст. ст. 252, 256 КПК України). Якою мірою користуватися цими повноваженнями у кожному конкретному кримінальному провадженні – прокурор вирішує на свій розсуд, враховуючи ситуацію, що склалася у кожному конкретному кримінальному провадженні, де він виступає як процесуальний керівник досудовим розслідуванням відповідно до процесуальних повноважень. Аналіз прокурорської та слідчої практики показує, що здебільшого у досліджених кримінальних провадженнях безпосереднього проведення прокурором слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій не відбувається.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що нагляд прокурора за додержанням законів органами досудового розслідування потребує подальшого дослідження з урахуванням запровадженої ч. 2 ст. 36 КПК України його нової форми – процесуального керівництва. Вважаємо, що використання у кримінальному процесуальному законі терміна “процесуальне керівництво” як основного денотату “нагляду прокурора під час досудового розслідування” наповнює його новим змістом, який не дисонує з положеннями ст. 121 Конституції України.

Здійснення прокурором діяльності щодо забезпечення швидкості, повноти і неупередженості досудового розслідування немислиме без використання повноважень із керівництва розслідуванням, яке полягає у тому, що прокурор організовує і контролює діяльність слідчого з доказування у кримінальному провадженні. Прокурор, як процесуальний керівник досудовим розслідуванням, наділений процесуальними повноваженнями, які дають можливість на його розсуд брати участь у доказуванні в опосередкованій та безпосередній формах. Опосередкована форма участі прокурора у доказуванні під час досудового розслідування передбачає реалізацію владних повноважень із отримання повного доступу до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування, доручення органу досудового розслідування проведення досудового розслідування, дачі вказівок щодо проведення у встановлений ним термін слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій, погодження або

відмову у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій у випадках, передбачених КПК України (ч. ч. 2, 3, 4, 10 ст. 36 КПК України). До безпосередньої форми прокурор вдається, особисто проводячи слідчі (розшукові) та процесуальні дії у порядку, визначеному КПК України, доручаючи проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій слідчому, органу досудового розслідування, а також слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам, приймаючи процесуальні рішення у випадках, передбачених КПК України, зокрема щодо закриття кримінального провадження та продовження термінів досудового розслідування за наявності підстав, передбачених законом, повідомляючи особі про підозру, самостійно подаючи слідчому судді клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій у випадках, передбачених КПК України, самостійно складаючи обвинувальний акт чи клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру (п. п. 1, 4, 5, 9, 10, 13 ч. 2 ст. 36 КПК України), визначаючи, які саме результати негласних слідчих (розшукових) дій використовувати у доказуванні (ч. 4 ст. 252, 256 КПК України).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Толочко О. Процесуальні функції прокурора у кримінальному провадженні / О. Толочко // *Право України*. – 2015. – № 6. – С. 77–85.
2. Михайленко А. Р. *Раследование преступлений: законность и обеспечение прав граждан* / А. Р. Михайленко. – К., 1999. – С. 186–194.
3. Маляренко В. Т. *Прокурор у кримінальному судочинстві: Деякі проблеми та шляхи їх вирішення* / В. Т. Маляренко, І. В. Вернидубов. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 240 с.
4. Татаров О. Ю. *Досудове провадження у кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС): моногр.* / О. Ю. Татаров. – К.; Донецьк: ПРОМІНЬ, 2012. – 639 с.
5. Черноусько М. В. *Правова природа прокурорського нагляду у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням* / М. В. Черноусько. // *Актуальні проблеми держави та права*. – 2014. – Вип. 71. – С. 465–466.
6. Гудима Д. А. *І знову Конституцію “нагнули”* / Д. А. Гудима [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2012/02/9/6954351>
7. Трубин Н. С. *Прокурорский надзор за исполнением законов органами дознания* / Н. С. Трубин. – М.: Юрид. лит., 1982. – 104 с.
8. Грицаєнко Л. *Правова природа діяльності прокурора на досудовому слідстві: процесуальне керівництво чи прокурорський нагляд* / Л. Грицаєнко // *Вісник прокуратури*. – 2008. – № 11. – С. 68–76.
9. Толочко О. М. *Правова природа процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням* / О. М. Толочко // *Вісник Національної академії прокуратури*. – 2012. – № 2. – С. 60–62.
10. Неженець Е. В. *Варіантність російських термінів юриспруденції у системному та комунікативно-прагматичному аспектах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.02 “Російська мова”* / Е. В. Нежинець. – Дніпропетровськ, 2003 – 23 с.
11. Арсеньев В. Д. *К вопросу о презумпции невиновности в свете новой Конституции СССР* / В. Д. Арсеньев // *Вопросы повышения эффективности борьбы с преступностью*. – Томск: Издательство Томского университета, 1979. – С. 55–61.
12. Филиппов А. Н. *Учебникъ історіи русскаго права: пособие къ лекціям* / А. Н. Филиппов. – Юрьев: Печатано въ типографіи К. Маттисена, 1907. – Часть 1. – 732 с.
13. Халиулин А. Г. *Осуществление функции уголовного преследования прокуратурой России* / А. Г. Халиулин. – Кемерово, 1997. – 224 с.
14. Соловьев А. Б. *Законность у досудебных стадиях уголовного процесса России* / А. Б. Соловьев, М. Е. Токарева, А. Г. Халиулин, Н. А. Якубович; науч. ред. А. Б. Соловьев, А. Г. Халиулин. – М.; Кемерово: Кузбассвузиздат, 1997. – 162 с.
15. Якубов М. К. *Прокурорский надзор за законностью деятельности органов предварительного следствия и дознания Министерства внутренних дел: дисс. ... канд. юрид. наук* / М. К. Якубов. – М., 1968. – 351 с.
16. Ясинский Г. М. *Прокурорский надзор за предварительным расследованием уголовных дел: дис.... канд. юрид. наук* / Г. М. Ясинский. – Х., 1965. – 212 с.
17. Савицкий В. М. *Очерк теории прокурорского надзора в уголовном судопроизводстве* / В. М. Савицкий. – М.: Наука, 1975. – 383 с.
18. Грошевий Ю. М. *Кримінальний процес України: підруч.* / Ю. М. Грошевий, Т. М. Мірошниченко, Ю. В. Хоматов та ін.; за ред. Ю. М. Грошевого та В. М. Хотенця. – Х.:

Право, 2000. – 312 с. 19. Уголовный процесс: учеб. для вузов. – 24-е изд., перераб. и доп. / под общ. ред. В. И. Радченко. – М.: Юридический Дом “Юстицинформ”, 2006. – 784 с. 20. Лисиченко В. К. Проблемы теории та практики подолання протидії розслідуванню окремих різновидів злочинів, вчинених організованими групами, злочинними організаціями: моногр. / В. К. Лисиченко, Р. М. Шехавцов; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. – 319 с. 21. Долгова А. И. Формы прокурорського надзора / А. И. Долгова // Вопросы прокурорского надзора: сб. науч. тр. – М., 1972. – С. 51–54. 22. Джакели Т. А. Прокурорскому надзору за расследованием убийств: методическое обеспечение / Т. А. Джакели // Предварительное следствие и прокурорский надзор: сб. науч. тр. – М., 1990. – С. 83–88. 23. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: наказ Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 р. № 4гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-organizaciyu-dijalnosti-prokuroriv-u-kriminalnomu-provad-doc126824.html>. 24. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2012 р. (за даними судової статистики) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/E4549252C88A2C5BC2257B9B002F464C](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/E4549252C88A2C5BC2257B9B002F464C). 25. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2013 р. (за даними судової статистики) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/264C5A022472BB31C2257D1900315B8D](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/264C5A022472BB31C2257D1900315B8D). 26. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2014 р. (за даними судової статистики) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/08D6D81633314B66C2257E99003B23F0](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/08D6D81633314B66C2257E99003B23F0). 27. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2015 р. (за даними судової статистики) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282).

REFERENCES

1. Tolochko O. Protsesual'ni funktsiyi prokurora u kryminal'nomu provadzhenni [Procedural features prosecutor in criminal proceedings] *Pravo Ukrainy*. 2015. No 6. pp. 77–85. 2. Mykhailenko A. R. Rassledovanie prestuplenii: zakonnost' i obespechenie prav grazhdan [Investigation of crimes: lawfulness and ensuring the rights of citizens] Kiev, 1999. pp. 186–194. 3. Malyarenko V. T. Prokuror u kryminal'nomu sudochynstvi: Deyaki problemy ta shlyakhy yikh vyrishennya [The prosecutor in criminal proceedings: Some Problems and Solutions] V. T. Malyarenko, I. V. Vernydubov. Kiev: Yurinkom Inter, 2001. 240 p. 4. Tatarov O. Yu. Dosudove provadzhennya v kryminal'nomu protsesi Ukrainy: teoretyko-pravovi ta orhanizatsiyni zasady (za materialamy MVS): monohrafiya [Pre-trial proceedings in the criminal process Ukraine: theoretical and legal and organizational basis (based MIA): a monograph]. Kiev; Donetsk: PROMIN', 2012. 639 p. 5. Chornous'ko M. V. Pravova pryroda prokurors'koho nahlyadu u formi protsesual'noho kerivnytstva dosudovym rozsliduvanniam [The legal nature of Public Prosecutions in the form of pre-trial investigation procedure management]. Aktual'ni problemy derzhavy ta prava. 2014. Vol. 71. pp. 465–466. 6. Hudyma D. A. I zнову Konstytutsiyu “nahuly” [Again Constitution “nahuly”] Available at: <http://www.pravda.com.ua/articles/2012/02/9/6954351> 7. Trubin N. S. Prokurors'kii nadzor za ispolnieniem zakonov organami dozniannya [Prosecutor's supervision of the execution of laws by the bodies of inquiry]. Moskva: Yurid. lit. Publ., 1982. 104 p. 8. Hrytsayenko L. Pravova pryroda diyal'nosti prokurora na dosudovomu slidstvi: protsesual'ne kerivnytstvo chy prokurors'kyu nahlyad [The legal nature of the prosecutor's office at the court hearing: procedural kerivnitsku prosecutor's visibility]. *Visnyk prokuratury*. 2008. No 11. pp. 68–76.; 9. Tolochko O. M. Pravova pryroda protsesual'noho kerivnytstva prokurorom dosudovym rozsliduvanniam [The legal nature of procedural guidance prosecutor pre-trial investigation]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi prokuratury*. 2012. No 2. pp. 60–62. 10. Nezhenets' E. V. Variantnist' rosiys'kykh terminiv yurysprudentsiyi v systemnomu ta komunikativno-prahmatychnomu aspektakh: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk: spets. 10.02.02 “Rosiy's'ka mova” [Russian variability in terms of law system and communicative-pragmatic aspects: Author. Dis. for obtaining Sciences. degree candidate. philology. Sciences specials. 10.02.02 “Russian language”]. Dnipropetrovs'k, 2003. 23 p. 11. Arsen'ev V. D.

K voprosu o prezumpstii nevinovnosti v svetenovoi Konstitutsii SSSR / V. D. Arsen'ev [On the Presumption of Innocence in the Constitution of the USSR]. Voprosy povysheniya effektivnosti bor'by s prestupnost'yu. Tomsk: Izdatel'stvo Tomskogo universiteta, 1979. pp. 55–61. 12. Filippov A. N. Uchebnik "istorii russkago prava: Posobie" lektsiyam [A Textbook of the History of Russian Law: A Handbook of Lectures]. Yur'ev: Pechatano v "tipografii K. Mattisena, 1907. Vol. 1. 732 p. 13. Khaliulin A. G. Osushchestvlenie funktsii ugovnogo presledovaniya prokuraturoi Rossii [Implementation of the criminal prosecution function of the Russian Prosecutor's Office]. Kemerovo, 1997. 224 p. 14. Solov'ev A. B. Zakonnost' v dosudebnykh stadiyakh ugovnogo protsessa Rossii [Legitimacy in pre-trial criminal trials of Russia]. A. B. Solov'ev, M. E. Tokareva, A. G. Khaliulin, N. A. Yakubovich; nauch. red. A. B. Solov'ev, A. G. Khaliulin. Moscow; Kemerovo: Kuzbassvuzizdat, 1997. 162 p. 15. Yakubov M. K. Prokurorskii nadzor za zakonnost'yu deyatel'nosti organov predvaritel'nogo sledstviya i doznaniya Ministerstva vnutrennikh del: diss.... kand. yurid. nauk [Procuratorial supervision of the legality of the activities of the bodies of preliminary investigation and inquiry of the Ministry of Internal Affairs: diss.... cand. Jurid. Of sciences]. Moscow, 1968. 351 p. 16. Yasinskii G. M. Prokurorskii nadzor za predvaritel'nym rassledovaniem ugovnykh del: dis.... kand. yurid. nauk [Prosecutor's supervision of the preliminary investigation of criminal cases: dis.... cand. Jurid. Of sciences]. Kharkiv, 1965. 212 p. 17. Savitskii V. M. Ocherk teorii prokurors'kogo nadzora v ugovnom sudoproizvodstve [Essay on the theory of prosecutorial oversight in criminal proceedings]. Moscow: Nauka, 1975. 383 p. 18. Hroshevyi Yu. M. Kryminal'nyy protses Ukrayiny: pidruchnyk [Criminal Procedure Ukraine: Tutorial]. Yu. M. Hroshevyi, T. M. Miroshnychenko, Yu. V. Khomatov ta in.; za red. Yu. M. Hroshevoho ta V. M. Khotentsya. Kharkiv: Pravo, 2000. 312 p. 19. Ugovnyi protsess: uchebnik dlya vuzov. [Criminal trial: a textbook for universities.]. 24-e izd., pererab. i dop. / podobshch. red. V. I. Radchenko. Moscow: Yuridicheskii Dom "Yustitsinform", 2006. 784 p. 20. Lysychenko V. K. Problemy teorii ta praktyky podolannya protydyi rozsliduvannyu okremykh riznovydiv zlochyniv, vchynenykh orhanizovanyimi hrupamy, zlochynnymi orhanizatsiyamy: monohrafiya [Theory and practice of combating investigation overcome certain kinds of crimes committed by organized groups, criminal organizations: monograph]. V. K. Lysychenko, R. M. Shekhavtsov; Luhan. derzh. un-t vnutr. sprav im. E. O. Didorenka. – Luhans'k: RVV LDUVS im. E. O. Didorenka, 2012. 319 p. 21. Dolgova A. I. Formy prokurors'kogo nadzora [Forms of prosecutorial supervision]. Voprosy prokurors'kogo nadzora: sb. nauchnykh trudov. Moscow, 1972. pp. 51–54. 22. Dzhakeli T. A. Prokurorskomu nadzoru za rassledovaniem ubiistv: metodicheskoe obespechenie [Prosecutorial supervision of the investigation of murders: methodological support]. Predvaritel'noe sledstvie i prokurors'kii nadzor: sbornik nauchnykh trudov. Moscow, 1990. pp. 83–88. 23. Pro orhanizatsiyu diyal'nosti prokuroriv u kryminal'nomu provadzhenni: nakaz Heneral'noho prokurora Ukrayiny vid 19 hrudnya 2012 r. No 4hn [On the organization of the prosecutor in criminal proceedings: ordered Prosecutor General of Ukraine of 19 December 2012 r. 4hn number]. Available at: <http://document.ua/pro-organizaciyu-dijalnosti-prokuroriv-u-kryminalnomu-provad-doc126824.html>. 24. Analiz stanu zdiysnennya sudochynstva sudamy zahal'noyi yurysdyktsiyi u 2012 r. (za danymi sudovoyi statystyky) [Analysis of the administration of justice by the courts of general jurisdiction in 2012 (according to court statistics)]. Available at: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/E4549252C88A2C5BC2257B9B002F464C](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/E4549252C88A2C5BC2257B9B002F464C). 25. Available at: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/264C5A022472BB31C2257D1900315B8D](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/264C5A022472BB31C2257D1900315B8D). 26. Analiz stanu zdiysnennya sudochynstva sudamy zahal'noyi yurysdyktsiyi u 2014 r. (za danymi sudovoyi statystyky) [Analysis of the administration of justice by courts of general jurisdiction in 2014. (According to court statistics)]. Available at: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/08D6D81633314B66C2257E99003B23F0](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/08D6D81633314B66C2257E99003B23F0). 27. Analiz stanu zdiysnennya sudochynstva sudamy zahal'noyi yurysdyktsiyi u 2015 r. (za danymi sudovoyi statystyky) [Analysis of the administration of justice by the courts of general jurisdiction in 2015 (according to court statistics)]. Available at: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282).

Дата надходження: 17.03.2017 р.